

Trøndelag fylkeskommune
Trööndelagen fylhkentjielte

LAATEGE

Handlingsplan for opplæring i samisk språk og kultur 2024-2028,
Trøndelag fylkeskommune

INNHold

FORORD	3
1. OPPLÆRING I SAMISK SPRÅK OG KULTUR	4
1.1. Bakgrunn	4
1.2. Styrende dokumenter	4
Internasjonale avtaler:	4
Nasjonale lovverk og forskrifter:	4
Regionale føringer og avtaler:	4
2. SKOLEEIERES ANSVAR	5
2.1. Rett til opplæring	5
2.2. Opplæring i samisk språk for voksne	5
2.3. Kompetanse og rekruttering	6
2.4. Konsultasjonsplikten	6
3. RESSURSSKOLENE OG SKOLEEIER	7
3.1. Ansvarsfordeling	7
3.2. Ressursskolerollen	7
3.4. Sørsamisk lærernetverk	9
3.5. Karriereveiledning	9
4. PRAKTISK TILRETTELEGGING AV OPPLÆRINGA	10
4.1. Fjernundervisning og tekniske løsninger	10
4.2. Språk- og kultursamlinger	10
5. ØKONOMIMODELL	11
5.1. Grunnfinansiering ressursskolerollen	11
5.2. Grunnfinansiering språk- og kulturoplæring	11
5.3. Tilskudd utviklingsprosjekt	11
Vedlegg 1	12
Eksterne samarbeidspartnere	12

FORORD

Samisk er et språkfag og et sentralt fag for kommunikasjon, kulturforståelse, danning og identitetsutvikling. Faget skal bidra til at elevene får et positivt selvbilde og en trygg identitet som samiskspråklige, og til at de utvikler tilhørighet til eget språksamfunn, til S pmi/S bme/Saepmie, og til det globale urfolksfellesskapet. Samisk språkkompetanse åpner dører og gir muligheter i privatlivet og i arbeidslivet, og elevene vil kunne bruke sin flerspråklige og flerkulturelle kompetanse nasjonalt, internasjonalt og i urfolkssammenheng.

(Fra læreplan samisk som andrespråk)

1. OPPLÆRING I SAMISK SPRÅK OG KULTUR

1.1. Bakgrunn

Trøndelag fylke er sørsamisk forvaltningsområde. Trøndelag fylkeskommune har inngått langsiktig avtale med Sametinget om et forpliktende samarbeid for å bevare og utvikle samisk språk, kultur og samfunn. Fylkeskommunen har ansvar for å gi opplæring i samisk språk og kultur på videregående nivå.

Handlingsplan for opplæring i samisk språk og kultur handler i hovedsak om ansvar og rollefordeling mellom ressurskolene Grong og Røros videregående skoler, og skoleeier. Målet med handlingsplanen er å beskrive hvordan opplæring i samiske fag i videregående opplæring tilbys i Trøndelag. Opplæringen skal styrke og øke antall aktive samiske språkbrukere i regionen.

1.2. Styrende dokumenter

Forpliktelsene til å gi opplæring i samisk språk og kultur er nedfelt i internasjonalt og nasjonalt lovverk og regionale avtaler. 2022-2032 er FNs tiår for urfolkspråk. Grunnloven § 108 og Sameloven er det nasjonale rettsgrunnlaget for samepolitikken i Norge.

Internasjonale avtaler

- [ILO-konvensjonen nr 169](#): Om urfolk og stammefolk i selvstendige stater
- [FNs erklæring om urfolks rettigheter](#)
- [Europarådets minoritetsspråkspakt del II og III](#): «Den europeiske pakten for regions- og minoritetsspråk»

Nasjonale lovverk og forskrifter

- [Grunnloven § 108](#)
- [Sameloven §§ 3, 4](#)
- [Opplæringsloven §§ 3, 6](#)
- [Læreplaner i fag](#)

Regionale føringer og avtaler

- [Samarbeidsavtalen mellom Sametinget og Trøndelag fylkeskommune 2023-2027](#)
- [Trøndelagsplanen 2019-30](#)
- [Kompetansestrategi for Trøndelag 2023-2027](#)
- [Sametingets handlingsplan mot samehets 2022-2025](#)
- [Balanssekunst Kulturstrategi for Trøndelag](#)
- [NOU 2016: 18 Hjertespråket](#)
- [Sametingets strategier for samiske språk – Gielelutnjeme](#)
- [Veileder for kommuner og fylkeskommuner om konsultasjoner med samiske interesser](#)

2. SKOLEEIERES ANSVAR

2.1. Rett til opplæring

Trøndelag fylkeskommune skal ha god opplæring og gode oppvekstvilkår for samiske barn og unge. Elever med rett til samisk opplæring i videregående opplæring skal ha et fullverdig undervisningstilbud i tråd med loven og læreplanverket.

Retten til et trygt skole- og læringsmiljø står sentralt i videregående opplæring, og fylkeskommunen skal motarbeide alle former for samehets i skolen.

De offentlige videregående skolene i Trøndelag skal ivareta læreplanverkets krav til samisk perspektiv i undervisningen for alle elever i opplæringsløpet. Skoleeier vil i samarbeid med universitet- og høyskolesektoren tilby etterutdanningskurs for lærere for å øke kunnskap og bevissthet om samisk kultur og historie i skolen.

2.2. Opplæring i samisk språk for voksne

Utvikling av samisk språkkompetanse hos voksne er viktig for rekruttering og bruk av samisk språk i fylket. Studiepoenggivende kurs i sørsamisk for voksne er gjort tilgjengelig i samarbeid med ressurskolene, regionale studiesentre, språksentrene, Nord universitet og Samisk Høgskole. Dette er et viktig bidrag til rekruttering av funksjonelle samiskspråklige medarbeidere i flere yrkesgrupper.

Ny opplæringslov gir rett til opplæring i samisk for voksne deltakere på videregående nivå. Organiseringen av tilbudet tilpasses den voksnes situasjon.

2.3. Kompetanse og rekruttering

For å øke rekrutteringen av flere samiskspråklige lærere, har fylkeskommunen i samarbeid med Statsforvalteren og Sametinget stipendordninger for studenter ved samiske lærerutdanninger. Stipendordning for lærere som ønsker å styrke sin samiskspråklige kompetanse er også tilgjengelig.

Det er en målsetning å øke antall elever som velger et samisk språk i videregående opplæring. Karriereveiledning med samisk perspektiv støtter opp under dette arbeidet ved å legge til rette for økt kunnskap og bevissthet om samisk språk- og kompetansebehov.

2.4. Konsultasjonsplikten

For fylkeskommuner er det lovfestet plikt til å konsultere i saker som berører samiske interesser. Gjennomføring av konsultasjonene gjøres ut fra hva som er hensiktsmessig i hver sak. Saker som gjelder undervisningstilbudet for samiske elever i videregående opplæring, skal konsulteres.

I Trøndelag er Sørsamisk Lærernetverk og ressurskolene Røros og Grong videregående skoler naturlige konsultasjonsparter. Andre parter kan være samiske næringer, språk- og kultursentre og museer. Hvis saken kan ha betydning for Sametinget, bør Sametinget konsulteres. De konsultasjonene er enten i stedet for, eller i tillegg til lokale interesser. Det skal føres protokoll fra konsultasjonene.

3. RESSURSSKOLENE OG SKOLEEIER

3.1. Ansvarsfordeling

Skoleeier har ansvar for overordnede beslutninger som har betydning for politikk, føringer og satsinger innenfor samisk. Det inkluderer å initiere kompetansehevende tiltak, bidra til utvikling av læremidler og å opprettholde og videreutvikle samarbeidsavtaler med eksterne parter.

Prinsippet for ansvarsfordeling mellom skoleeier og ressurskole er at ressurskolene får alt ansvar som omhandler eleven, opplæringa og utvikling på skolenivå. Ressurskolene ivaretar samisk undervisning i Trøndelag. Røros og Grong videregående skoler er ressurskoler for samisk og de tilrettelegger for undervisning av høy kvalitet i samiske fag.

Skoleeier tilrettelegger for at ressurskolene kan utføre sitt mandat på en best mulig måte ved å opprettholde kontakt med Sametinget, Nord universitet, Samisk Høgskole, Samisk videregående skoler og fylkeskommunene Nordland, Troms og Finnmark, som også er samisk forvaltningsområde.

Skoleeier følger i samarbeid med ressurskolene opp forventningene fra Fylkestinget uttrykt gjennom Trøndelagsplanen, Kompetansestrategi for Trøndelag, gjeldende økonomiplaner og samarbeidsavtalen mellom Trøndelag fylkeskommune og Sametinget.

3.2. Ressursskolerollen

Røros og Grong videregående skoler er sørsamiske ressurskoler. Rollen til ressurskolene er i hovedsak å gi og å tilrettelegge for opplæring i samiske fag for elever i fylkeskommunale skoler. Samiske fag dekker opplæring i samisk språk og kultur og programområdene reindrift og duedtie. Noen av oppgavene til ressurskolene er:

- Organisere og følge opp undervisning i samiske språk
- Organisere språksamlinger for sørsamiske elever
- Lede arbeid i læremiddelutvikling
- Delta i faglige råd og utvalg
- Være konsultasjonspart
- Legge til rette for tilbud om voksenopplæring
- Bidra med synliggjøring av samefolkets dag 6. februar og samisk språuke 43

Opplæringen i samisk foregår stedlig på ressurskolen og som fjernundervisning til elever ved de andre videregående skolene i fylkeskommunen. Ressurskolene organiserer også fjernundervisning i lule- og nordsamisk gjennom kvalifiserte tilbydere.

Reindrift og duedtie er fag som koordineres for gjennomføring av ressurskolene ut fra elevers behov, faglig kompetanse ved skolen og i konsultasjon med eleven og foresatte.

Det sørsamiske området strekker seg ut over Trøndelag fylke, og det innebærer at ressurskolene kan bli spurt om å yte språkopplæringstjenester til andre fylkeskommuner og private skoler.

Informasjon om samisk språktilbud skal være lett tilgjengelig for skolene i Trøndelag fylkeskommune. Listen nedenfor gir oversikt over hvilken ressurskole som er administrativ kontakt for øvrige skoler i Trøndelag som har elever med opplæring i samisk språk.

Grong vgs	Røros vgs
Fosen videregående skole	Byåsen videregående skole
Inderøy videregående skole	Charlottenlund videregående skole
Johan Bojer videregående skole	Cissi Klein videregående skole
Levanger videregående skole	Gauldal videregående skole
Mære landbruksskole	Guri Kunna videregående skole
Olav Duun videregående skole	Heimdal videregående skole
Ole Vig videregående skole	Kyrksæterøra videregående skole
Steinkjer videregående skole	Malvik videregående skole
Verdal videregående skole	Meldal videregående skole
Ytre Namdal videregående skole	Melhus videregående skole
Åfjord videregående skole	Meråker videregående skole
	Oppdal videregående skole
	Orkdal videregående skole
	Selbu videregående skole
	Skjetlein videregående skole
	Strinda videregående skole
	Tiller videregående skole
	Thora Storm videregående skole
	Trondheim Katedralskole

3.3. Læremiddelutvikling

Sametinget, skoleeier og sentrale myndigheter finansierer læremiddelprosjekter. Sametinget har fra Kunnskapsdepartementet fått ansvar for all utvikling og produksjon av samiske læringsressurser. Skoleeier er ansvarlig for at det foreligger læremidler i fagene vi tilbyr.

Aajege – samisk språk- og kultursenter har prosjektansvar og leder arbeidet med utviklingen av nettbaserte læringsressurser i sørsamisk språkopplæring. Læringsressursene som er produsert er digitale på plattformen til NDLA. Læringsressursene blir systematisk gjennomgått og oppdatert. Prosjektansvarlig har gjennom avtaler med NDLA ansvar for oppdatering og vedlikehold av de sørsamiske læringsressursene.

3.4. Sørsamisk lærernetverk

Sørsamisk lærernetverk for videregående opplæring er etablert med egen samarbeidskontrakt mellom Trøndelag Fylkeskommune, Nordland Fylkeskommune, Statsforvalteren i Trøndelag og Statsforvalteren i Nordland. Profesjonsnettverket er viktig for pedagogisk utvikling og styrker kvaliteten i samisk språkopplæring. Nettverket er samfinansiert av Nordland og Trøndelag. Leder av nettverket organiserer samlinger to ganger årlig, og Trøndelag fylkeskommune administrerer nettverket.

3.5. Karriereveiledning

Nasjonal kompetansestrategi og kompetansestrategi for Trøndelag har forankret samisk språk, kultur og næringsliv som et område med særlig kompetansebehov. Karrieresenteret i Trøndelag er et ressurs- og kompetansesenter som har en egen rådgiverressurs innen karriereveiledning og karrierelæring med samisk perspektiv. Ressursskolene har ekspertise i utdanning i samisk perspektiv som karrieresentret og rådgivere ved andre videregående skoler kan konsultere.

De videregående skolene arbeider etter et felles rammeverk for god karriereveiledning i skolen. Elevene bør så tidlig som mulig gjøres kjent med gode karriereveier for studier og arbeidsliv, der samisk kompetanse er spesielt etterspurt.

4. PRAKTISK TILRETTELEGGING AV OPPLÆRINGA

Samisk språkopplæring skjer både stedlig ved ressurskolene og som fjernundervisning. Ressurskolene Grong og Røros videregående skoler har ansvar for å gi fjernundervisning i sørsamisk til elever ved de andre skolene i fylket.

Ressursskolen har ansvar for å opprette kontakt mellom elev, elevens hjemskole og tilbyder av språkopplæringa. Kontakten mellom skolene blir opprettet i planlegging av nytt skoleår. Ved starten av nytt skoleår kartlegges språknivået til elevene før igangsetting av undervisning. Kartleggingen av språknivået og språkvalget blir gjort i dialog med elev og foresatte.

Det er en egen rammeavtale for fjernundervisning i nordsamisk språk med de samisk videregående skolene i Karasjok og Kautokeino for perioden 2021-2025.

4.1. Fjernundervisning og tekniske løsninger

Skoler som har elever som mottar fjernundervisning, plikter å legge til rette for gode læringsforhold. En forutsetning er at det tekniske utstyret virker og er tilpasset formålet. Utstyret må være av en slik karakter at det ikke er til hinder for god kvalitet på fjernundervisninga. [Rammeverk for samisk fjernundervisning](#) (Udir) er gjeldende kriterier for å motta og å tilby fjernundervisning.

Å gi fjernundervisning forutsetter at pedagogene har kompetanse i fjernundervisningsmetodikk. De ansatte lærerne ved ressurskolene har metodekompetanse i fjernundervisning og språkdidaktisk kompetanse.

Ressurskolene besøker alle elever som får fjernundervisning minst én gang per skoleår. Elevene som får språkopplæringa som fjernundervisning, skal oppleve at undervisninga er likeverdig med all annen undervisning ved skolen.

4.2. Språk- og kultursamlinger

Sterke språkmodeller med språksamlinger er en viktig del av opplæringa, og elever som mottar fjernundervisning har tilbud om språksamlinger opp til to ganger i året. Alle elever med opplæring i et samisk språk i Trøndelag har tilbud om å delta på språksamlinger ved skolen som tilbyr undervisningen.

Ressursskolene utvikler egnet program med lokal forankring og holder språksamlinger for sørsamiske elever.

5. ØKONOMIMODELL

Den økonomiske modellen har som mål å ivareta og videreutvikle kompetansemiljøet ved ressurskolene i samsvar med nasjonale og regionale planer. Den skal sikre en forutsigbarhet i tilbudsstrukturen for samisk opplæring og gi et stabilt fagmiljø ved Grong og Røros videregående skoler. Ressurstildelingen er fordelt over tre inntektskilder.

- Grunnfinansiering av rollen som ressurskole, forutsigbar inntekt
- Grunnfinansiering av språk- og kulturopplæring, forutsigbar inntekt
- Tilskudd utviklingsprosjekter, variabel inntekt etter søknad

5.1. Grunnfinansiering ressurskolerollen

Grunnfinansiering av ressurskolerollen beregnes ut fra tildelt ansvar innenfor administrasjon og utvikling. (punkt 3.2)

5.2. Grunnfinansiering språk- og kulturopplæring

Grunnfinansiering av språkopplæringa beregnes ut fra historiske elevtall og lærerressursen ved skolene. Fordeling av elever mellom ressurskolene fra øvrige videregående skoler er gjort ut fra målet om at begge skolene greier å opprettholde et faglig sørsamisk miljø.

I språkene nord-, og lulesamisk kjøper fylkeskommunen tjenester med tilbydere vi har inngått intensjonsavtale med. Ressurskolen har det faglige ansvaret og forhandler kontraktsinngåelse for selve språkopplæringa, økonomi og oppfølging av eleven. Ressurskolene refunderes for kjøp av språktjenester.

5.3. Tilskudd utviklingsprosjekt

Siste inntektskilde i ressurstildelingen er tilskuddet til utviklingsprosjekt. Den skal dekke utgifter til læremiddelproduksjon som skoleeier har avtaleforpliktet seg til. Tilskudd til andre utviklingsprosjekt kan også søkes herfra.

VEDLEGG 1

Eksterne samarbeidspartnere

- [Senter for samisk og urfolksstudier](#) Nord universitet (Levanger)
- [Samisk høyskole/Sámi allaskuvla](#) (Kautokeino)
- [Samisk videregående skole Karasjok](#)
- [Samisk videregående skole og reindriftsskole Kautokeino](#)
- [Namdalen studiesenter](#) – voksenopplæring
- [Statsforvalteren i Nordland](#)
- [Statsforvalteren i Trøndelag](#)
- [Trondheim kommune](#)
- [KS samisk utviklingsnettverk](#)
- [Nasjonalt senter for samisk i opplæringa/Saemien lohkemejarnge](#)
- [Gielem nastedh](#), sørsamisk språk og kompetansesenter (Snåsa)
- [Aajege samisk språk- og kultursenter](#) (Røros)
- [Gieleaernie](#), samisk språk og kultursenter (Røyrvik)
- [Sametinget/Samediggi](#)
- [SANKS](#)
- [Kunnskapsdepartementet](#)

Trøndelag fylkeskommune
Trööndelagen fylhkentjälte